

tegenoet te treden ten aanzien van de vraag waaraan u nu precies toe bent, als de Gouverneur in staat te stellen om de resterende weken te gebruiken om zoveel mogelijk de overgang naar het tussenbe- wind van de Verenigde Naties en deze fase zelf, met zo weinig mogelijk schokken en zo geordend en zo goed mogelijk te doen verlopen.

En hiermee, luisteraars, ben ik, geloof ik, in de eerste vraag beland: "hoe gaat het nu allemaal van nu af aan?" en - logisch en begrijpelijk - "hoe zit ik als burger, als ambtenaar, als parti- culier, als Papoea of Nederlander, als Nederlands onderdaan van verschillende pluinage tussen dit alles?" "Wat wordt er van mij? Wat moet en wat kan ik (nog) doen?" En bovenal: "hoe staat het met de veiligheid ná 1 oktober aanstaande?"

Ik wil trachten in dit persoonlijke gesprek met u - zij het helaas slechts via microfoon en luidspre- ker - deze vragen zover als thans mogelijk is te beantwoorden. Voorep stel ik daarbij - en ik moge met de vermelding alléén ervan volstaan - dat ik (evenals overigens zeer velen van u, luisteraars) in 1942 en 1945/46 soortgelijke vraagstukken als waarvoor u zich heden hier ziet geplaatst, persoon- lijk en aan den lijve óók heb meegemaakt. Ik hoop daarom, dat u mij zult geloven, wanneer ik zeg, dat ik werkelijk wel enigszins weet wat uw gevoe- lens en gedachten, uw zorgen en beduchtheden op dit ogenblik zijn, dat ik dus uw situatie ken, óók wanneer ik - desondanks - met alle zakelijkheid die u van mij moogt en moet eisen - de feiten en de toekomst nuchter tracht weer te geven, zoals ze zijn.

In de eerste plaats dan, zal onstreeks 15 september een assistent van de waarnemend Secretaris-Generaal - Verenigde Naties komen, om met de Gouverneur

systematisch de overgang op 1 oktober naar het tusschenbestuur van de Verenigde Naties voor te bereiden.

Het spreekt vanzelf, dat de Gouverneur bij deze besprekingen niet alleen van meet af aan zal betrekken de Diensthooften voor wat de centrale vraagstukken betreft en de Residenten voor wat betreft de regionale en locale aspecten, doch ook het particuliere bedrijfsleven, het Georganiseerd Overleg, Zending en Missie, etc. daarbij zal consulteren; slechts aldus zal deze voorbereiding doeltreffend kunnen zijn, zowel voor land en volk van Nieuw-Guinea als voor de positie van de daarbij betrokkenen.

Dat het veiligheidsaspect bij deze besprekingen met het oog op de zich dagelijks wijzigende omstandigheden voorepstaat, spreekt vanzelf, zoals dit voor Gouvernament en Regering ook in de afgelopen maanden - naar de praktijk nog eens heeft bevestigd - steeds heeft voorepgestaan.

Wat gebeurt er na precies op 1 oktober aanstaande? Eenszijds vindt dan door de formele beëindiging van het Nederlandse gezag en een tijdelijke vervanging door een VN-autoriteit een fundamentele en diep ingrijpende wijziging plaats in de status van dit gebied, met verreikende consequenties allereerst voor de Papoea's en hun verdere ontwikkeling, maar eveneens voor allen, die hier leven en werken.

Dit feit te verdoezelen of te verkleinen ware onverantwoordelijk en misleidend.

Op gevaar echter ervan beschuldigd te worden de zaken teveel te willen vereenvoudigen zou ik tegelijkertijd toch óók willen wijzen op het feit, dat ingevolge het gesloten akkoord op 1 oktober aanstaande het in functie treden van het VN-gezag op het civiele vlak uitsluitend de verplichting

inhoudt, dat achttien leidende Nederlandse ambtenaren worden vervangen door achttien UN-topofficials die - bijgestaan door het bestaande Nieuw-Guinese bestuurs- en administratieve en technische apparaat (voor zover dit althans bereid is aan te blijven voor wat de Nederlandse functionarissen daarbij betreft) - tot taak hebben tot 1 mei 1963 het bewind te voeren, met handhaving van alle bestaande regelingen en voorschriften.

Dit feit - namelijk dat de Nederlanders zelf een harmonische en ordelijke overgang en omzetting van het bestaande bestel naar de nieuwe situatie in belangrijke mate in handen hebben - moet men voor ogen blijven houden bij het beschouwen en afwegen van het tweede aspect van wat op 1 oktober gaat gebeuren : - het feit, namelijk dat de Nederlandse troepen, te beginnen met 1 oktober (doch ook niet eerder) moeten worden afgevoerd en vervangen worden door een ander veiligheidsapparaat, waaronder een contingent van 1000 VN-troepen - Pakistani, die reeds omstreeks 21 september ahier zullen arriveren; een aspect, dat centraal staat bij en ongetwijfeld letterlijk van vitale betekenis is voor het bepalen van een juiste houding ten aanzien van het eerste zojuist door mij genoemde aspect.

Nu heeft het communiqué van maandag jl., waarin de oproep tot aanblijven aan de ambtenaren was vervat, hierover reeds enige duidelijke aanwijzingen bevat, doch wellicht mag ik hierop thans toch nog eens nader ingaan.

De Regering en het Gouvernement overtuigd op zakelijke en niet op emotionele - of prestige- of welke andere gronden ook - van de veiligheid, zeker in de grotere wooncentra, ook na 1 oktober, heeft een beroep op alle ambtenaren gedaan en inzonderheid op het Nederlandse deel daarvan, niet om blindelings en onherroepelijk zich voor zeven maanden aan een ongewisse toekomst te binden.

Wij hebben slechts gevraagd om - op basis van de realiteit der zich tijdens het VN-bewind voordoeende ontwikkeling op materieel aantrekkelijke voorwaarden voorshands mee te helpen de afwikkeling van het uiteraard eigen Nederlandse werk en een verantwoorde en soepele overgang naar de nieuwe fase zo goed mogelijk te doen verlopen. Dat dit laatste méér het geval zal zijn naarmate méér ambtenaren aan deze oproep gehoor geven, spreekt vanzelf. Even vanzelfsprekend is het, dat er omstandigheden zijn en personen, waaronder en voor wie de Regering doordienen rondait zou afraden.

Daarom ook is getracht een zo realistisch mogelijke benadering van deze situatie te bewerkstelligen, door de uitnodiging zich - om te beginnen - voor drie maanden daartoe bereid te verklaren onder de nadrukkelijke verzekering echter van de Regering, dat mocht in deze periode in gemoede een verdere uitvoering daarvan betroukens niet worden gegeven (in de beoordeling waarvan het G.O. dus betrokken wordt), men onmiddellijk van deze verplichting wordt ontheven en afgevoerd, doch zijn premie over die termijn integraal krijgt uitbetaald. Intussen is - mede op grond van een juist uit New-York alhier gearriveerd ambtenaar van het Secretariaat van de VN gebleken, dat ook een korter kontrakt bij voorbeeld van een maand met een opzeggingstermijn van een week mogelijk zal zijn. Voorts kan een ieder, die blijft doordienen uiteraard verzekerd zijn van een snelle afvoer na beëindiging van zijn verbintenis.

Desgewenst zou men bij aanvaarding van het kontrakt deser verbintenis (dat zo spoedig mogelijk zal worden bekend gemaakt) in het bezit kunnen worden gesteld van een open vliegbiljet voor de terugreis naar Nederland.

Natuurlijk begint de non-aktiviteit eerst na beëindiging van het doordienen, terwijl deze periode eveneens meetelt voor verlofsrechten etc.

Nu zal het duidelijk zijn, dat juist in deze dagen nog tal van concrete voorzieningen moeten worden uitgewerkt. Hoe staat het bijvoorbeeld op het gebied van de immuniteiten, waarover art. 26 van het akkoord spreekt.

De bedoeling van de oproep van maandag jl. is in de eerste plaats geweest om zo spoedig mogelijk en globaal een eerste overzicht te krijgen, teneinde de verdere planning en voorbereiding voor het overgangsbewind althans een minimum concrete basis te geven en ook het hele afvoerschema voor oktober te regelen, mede voor de bespreking van de Gouverneur met de Vertegenwoordiger van U Thant. Het is uiteraard niet de bedoeling geweest om consultatie met de naar Nederland vooruitgezonden vrouwen onmogelijk te maken, doch men kan zich in dergelijke gevallen als het ware reeds voorwaardelijk opgeven, omdat Regering en Gouvernement begrijpen, dat tal van persoonlijke factoren, waarin zij bovendien niet hebben te treden - naast die van de veiligheid - bij het nemen van een beslissing een rol spelen. Daarom ook heeft zij aandacht geschonken aan de kwestie van de huisvesting en het in Nederland mee opgenomen zijn in het vervullen van vacatures, opdat de blijvers hier niet achtergesteld zouden worden bij degenen die vanaf 1 oktober - ingevolge de voor alle Nederlandse bijstandsamtenaren automatisch in-tredende beëindiging van het dienstverband - onmiddellijk repatriëren.

Naast dit vraagstuk, luisteraars, waarbij ik even langer heb stilgestaan naar aanleiding van vragen, die ons werden gesteld, tijdens de reis, welke de Gouverneur en ik de afgelopen drie dagen hebben gemaakt, zijn er nog talrijke andere, die ik - gezien de beschikbare tijd - slechts terloops kan noemen:

de positie en garanties voor het particuliere bedrijfsleven (waarmee ik een uitvoerige gedachten-

wisseling in Hollandia had, welke zeer nuttig is geweest voor het deser dagen verschijnende wetsontwerp over deze kwestie),
de positie van de Nederlandse kleine zelfstandigen en een eventuele hulp om een nieuw bedrijf en bestaan in Nederland op te bouwen,
de positie van de zgn. tussengroepen met de kwestie van gelijkstelling, een versoepeling van het visumbeleid en een versneld naturalisatiebeleid voor de zgn. maatschappelijke Nederlanders,
een voorschotregeling voor repatriatie, in eerste instantie voor de gezinnen van particulieren, voorzover deze zulks persoonlijk niet onmiddellijk kunnen bekostigen,
het vraagstuk van het Ned.Onderdaanschap i.h.a. etc.etc.

Op al deze gebieden zullen in de komende dagen en weken via de RONG en anderszins regelmatig de nodige bekendmakingen worden gedaan, mede tegen de achtergrond van nadere gegevens, welke ik spoedigst via besprekingen op het VN-sekretariaat te New-York en daarna in Nederland hoop te verzamelen.

Voorts heeft de Gouverneur aan de Residenten grote volmachten verleend tot zelfstandig bealissen op regionaal en lokaal niveau, zonder veel administratieve rompslomp en tijdrovend overleg met Hollandia. Men kan zich dus buiten in de meeste gevallen direkt en meer dan vroeger nog tot hen wenden.

Na al deze technische opmerkingen echter, luisteraars, zult u begrijpen, dat ik deze gelegenheid tevens aangrijp om afscheid van u te nemen en allen - van welke landaard ook en in welke functie ook geplaatst - die mij tijdens mijn bezoeken hier in de afgelopen jaren zo open zijn tegemoet getreden en steeds hun volle medewerking hebben verleend, hiervoor mijn grote erkentelijkheid en dank te betuigen.

Zeer in het bijzonder zou ik mij tenslotte tot de Papoea's willen wenden om hen op dit ogenblik nog eens met diepe ernst te zeggen, dat de Nederlandse Regering oprecht overtuigd is, dat zij in de afgelopen 12 jaar - naar letter en geest - de voorschriften van het handvest der Verenigde Naties en met name waar deze betrekking hebben op de ontwikkeling van niet-zelfbesturende gebieden, gewetensvol en met uiterste toewijding heeft ten uitvoergelegd. Zij heeft zelfs hiervoor, alsmede voor het aandeel, dat ook zij heeft te leveren in de handhaving en eerbiediging van de beginselen ener internationale rechtsorde, zelfs eigen goed en bloed opgeofferd voor zover zulks redelijk van haar mocht worden verwacht. Zij betreurt het intussen, dat haar ontwikkelingstaak hier te lande waarin zending en missie zulk een belangrijke rol spelen en de medewerking van het particulier element steeds loyaal werd gegeven en waarin de Papoea in toenemende mate een werkzaam aandeel had, abrupt wordt beëindigd.

Zij is intussen ook oprecht overtuigd, dat het bereikte akkoord onder de gegeven omstandigheden het beste het belang van de Papoea's dient.

Veel zal ongetwijfeld afhangen van het toezicht door de VN op de uitvoering van de op zichzelf uw aspiraties recht doende bepalingen uit het akkoord, doch beslissend voor uw toekomst zal zijn uw eigen houding, uw eigen toewijding en bereidheid om positief de u in het akkoord gegeven mogelijkheden te gebruiken voor de verdere ontwikkeling van eigen land en volk.

Het VN-tussenbewind geeft u reeds onmiddellijk de gelegenheid daartoe en vooral om voor het forum der volken te tonen wie Gij zijt en wat Gij waard zijt.

Het ga u goed luisteraars en dat Gods zegen op u allen moge rusten.